

Modül 10. Demokratik Okul Kültürü Oluşturmak İçin Etkinlikler

Oturumun Hedefleri

Oturumun sonunda katılımcılar:

- Demokratik Okul Kültürünün önemini kavramış,
- Demokratik Okul Kültürü Oluşturmada kendi rollerini anlamış,
- Kendi okulunun Demokratik Okul Kültürü açısından nerede olduğunu belirleyebilecek,
- Demokratik kültürel değerleri, inançları, ve normları oluşturmada etkinlikleri uygulayabileceklerdir.

Eğitim İçin Gerekli Malzemeler

- Bilgisayar,
- Projeksiyon,
- Demokratik Okul Kültürü Oluşturmak İçin Etkinlikleri sunumu,
- Oturuma ilişkin bilgi notu.

Etkinlik İçin Gerekli Malzemeler

- Pano kağıdı
- Renkli kalemler

Etkinliğin Nasıl Yapılacağı

- Katılımcılar 5-7 kişilik dört gruba ayrılır
- Her gruba 15 dakika süre verilir
- Her bir grubun şunlardan birini hazırlayarak tüm gruba sunması beklenir (okul arması tasarlanması, okul şarkısı, okul reklamı, okul sloganı). Burada kendilerinin bildikleri ve tanıdık oldukları, katılımcıların geldiği okullardan birisinin seçilmesi önerilmelidir.

KÜLTÜREL DEĞERLERİ, İNANÇLARI, NORMLARI VE VARSAYIMLARI ORTAYA ÇIKARAN ETKİNLİKLER

1. OKUL KÜLTÜRÜNÜ TANIMLAYAN SIFATLAR

Personelinizi toplayın. Onlara not kağıtları dağıtın. Personelinizden her bir kağıda bir sıfat gelecek şekilde okulunuzun kültürünü tanımlayan altı sıfat yazmasını isteyin. Sonra bu kâğıtları duvara yapıştırın. Grup halinde bu sıfatları genel temalar altında toplayın ve sonrasında pozitif, negatif ve nötr sıfatlar şeklinde gruplayın. Bu aktivite size okulunuzun kültürünün kavramsal bir değerlendirmesini verecektir. Son olarak her bir grubun ne anlama geldiğini tartışınız. Hangi sıfatların övüleceğini ve güçlendirileceğini; hangilerinin değiştirileceğini belirleyin.

2. MİSYON VE AMACI DEĞERLENDİRMEK: ARKEOLOJİK KAZILAR

Misyonu derinlemesine araştırmak için kullanılan yöntemlerin bazıları diğerlerinden daha kolaydır. Bazı arkeolojik kazılar gibi. “Duvarların kulağı vardır” denildiği gibi. Bu bağlamda bir okul binası ele alındığında, binanın fiziksel ve duygusal köşe ve bucaklarında saklı olan geçmiş ve hikâyesinde ne anlatılmak istenmiştir?

3. ZAMAN İÇİNDE OKULUN VİZYON VE MİSYONUNDAKİ DEĞİŞİMİ İNCELEMELER

- Geçmiş on-on beş yılın vizyon ve misyon cümlelerini toplayın. Bu cümleleri gazetelerde, web sitelerinde, okul gelişim planlarında bulabilirsiniz. Birer kopyalarını alarak kronolojik sıraya koyun. Sonrasında bir arkeolog gibi zaman içindeki değişimi inceleyiniz. Her yıl hangi çekirdek değerler var? Hangi değerlerden vazgeçilmiş? Neden vazgeçildiğini biliyor musunuz? Hangi değerler ve amaçlar devam etmektedir?
- Okul ve okulun derin kültürel temeli hakkında elde ettiğiniz bilgileri personelinizle birlikte tartışınız.
- Okulunuzun mevcut misyon cümlesi belirgin şekilde sergileniyor mu? Ofiste, sınıflarda, okulun antetli kağıdında ve kartvizitinde, kupalarında, tişörtlerinde ve fare altlıklarında yazıyor mu?
- Misyon nasıl söyleniyor ve iletiliyor?

Oldukça önemli sorular

- Kendinize eğer misyonumuz ve amaç algımız buysa, bu algıyı yeni gelen kişilerin ve kıdemli olanların hatırlamasını sağlayabilecek şekilde çeşitli yollarla sunabiliyor muyuz?
- Personel, veliler ve öğrenciler misyon cümlesini biliyor mu? Bu misyon tüm üyelerin duyabileceği, bilebileceği veya bağlantı kurabileceği şekilde mi? Kendi dillerine uygun mu? Onlar da görsel olarak merak uyandırıyor mu? Misyon, üyeler tarafından örneğin bazı kelimeler, cümleler, semboller, hikayeler ve eylemler gibi farklı şekillerde sıklıkla iştiliyor mu?
- Personel, veliler ve öğrenciler misyon cümlesiyle ilgili heyecanlı görünüyor mu? Her bir grubun bu konuda ne hissettiğini tarif edin.

4. PAYDAŞLARIN (STAKEHOLDERS) KÜLTÜRÜ ANLAMALARIYLA İLGİLİ VERİLERİN TOPLANMASI

- Okulun misyonunun bilinmesi ve anlaşılmasıyla ilgili Okul-Aile Birliği'nin velilere nasıl yardımcı olabileceğini sorun. Hangi iletişim araçları onlara ulaşmada en iyisidir?
- Okulun sloganlarını ve bunların anlamını toplayın. Bu sloganlara ulaşılması hakkında farklı paydaşların görüşlerini sorun. Her bir gruptan elde ettiğiniz temel üç amacı listeleyin.
- İnsanların hoşlandığı, eğlendiği ve sıklıkla önemli gördükleri şeylerle kurduğu bağlantılar nelerdir? İnsanların hoşlandığı şeyleri araştırın. Farklı paydaşları heyecanlandıran şeyleri ve hangi başarı hikayelerinin onları heyecanlandırıldığını yazın. Bu duygu uyandıran zamanların nasıl misyonun bir parçası olduğunu keşfedin.

5. ÖDÜLLER VE BİLİNER OLAYLARI ÖĞRENMEKİÇİN KÜLTÜRÜ TARAMAK

- Okulun temsil edilmesini ve tanınması ve ödüle ulaşılmasını sağlayan şeyler hakkında kişilerin görüşleri nelerdir? Bazı eğitimci, personel, veli ve öğrenciler parasal ödülleri öncelikli olarak ele alırken bazıları için ödülün altında yatan önem önemlidir. Okulunuzda, misyon ve amaca ulaşmak için ne gibi ödüller var? Bunları listeleyin.
- Ödüller içsel (örneğin, diğerlerine destek sağlamanın verdiği kişisel başarı duygusu veya yeni bir başarılı uygulamanın gruba sağladığı başarı duygusu gibi) ve dışsal (bir konferansa katılım için alınan para, öğretmenin yeni öğretme tekniğini tüm personele

anlatma, her ay öğrencinin öğrenmesini sağlayan bir personele değişik bir ödül/kupa/hatıra vereceğini duyurmak, öğrencilere kitap okumaya gönüllü olarak gelen bir veliye not yollamak, deneyimli bir kişiden öğrenmek isteyen bir öğretmen için sınıf sağlamak, yazma dersleri toplantıları yapan bir grup öğretmen hakkında web sitesine yorum eklemek gibi) olabilir. Bir yıl içinde hangi tarz ödüller hangi başarılar için verilmekte?

6. OKULUN DEĞERLERİNİ, AMAÇLARINI VE MİSYONUNU DİYAGRAM HALİNE GETİRMEK

Okulunuzda misyonun değeriyle ilgili tutarlı görüşler var mı? Genel farklılıklar nelerdir? Derin amaçlar (otantik öğrenme gibi) ve sınırlandırılmış amaçlar (okuma puanının artırılması gibi) nelerdir? Bu sayfanın sol tarafına okulunuzun temel amaç ve değerleri hakkında beyin fırtınası yapın. Sağ tarafına ise bu amaçlara nasıl ulaşacağınızı gösteren eylemler, programlar ve etkinlikleri listeleyin.

Değerler ve amaçlar

Nasıl ulaşılacağı

İsterseniz ortaya çıkarttığınız amaçların resmini çizebilirsiniz.

7. KORİDORLARDA YÜRÜMEK VE DUVARLARLA KONUŞMAK

- Gün içinde bir ara okul binasından çıkın ve yapacaklarınızı bir süreliğine erteleyin. Tekrar binaya geri dönün. Ancak binanın yeni olduğunu (hiç kullanılmamış) ve daha önce hiç orada bulunmadığınızı hayal edin.

Şimdi okula girin. Duvarlara bakın. Buradaki nesnelere size ne anlatıyor? Sınıfları, spor salonunu, resim odasını geçerken neler görüyorsunuz? Ne duyuyorsunuz? Kahkaha mı, sesizlik mi, öğrencilerin bağırışlarını mı? Ne tür bir öğrenme görüyorsunuz? Binayla ilgili nasıl bir koku alıyor ve ne hissediyorsunuz? Duygusal tepkin nedir?

Tüm okulu bu şekilde yürü ve anlık ruh durumunla ilgili notlar al. Masana dön ve gördüğün, hissettiğin ve topladığın şeyleri not et. Bu gözlemlerin gerçek anlamda okulunla ve misyonuyla ilgili sana ne ifade etti?

- Gözlemlerin yazılı olan misyon ve diğer şeylerle uyumlu mu? Hangi şeyler güçlendirilmeli ve hangileri değiştirilmeli?

8. OKUL KÜLTÜRÜNÜ ANLATAN BİR ŞARKI YAPMAK

- Okulun ya da bölgenin varlığını temsil eden ya da okul kültürünün temel özelliğini anlatan bir şarkı belirleyin. Eğitimciler tarafından kullanılan bazı şarkılar (ya da açıklayıcı sözleri)

şunlardır:

Beklenti

Saygı

Tatmin (olamıyorum)

Haftada sekiz gün
Dokuzdan beşe
Zor bir günün gecesini
Kanatlarımdaki rüzgâr
Biz bir aileyiz
İçindeki kahraman
Dünya bir gökkuşağıdır
Bizim yolumuz
Yine düştük yollara
Değişim zamanları
Biz şampiyonuz
Gümbürdeyelim
Rüyanın gücü
Hayal et
Uzun ve rüzgârlı bir yol
Hayatta kalacağım
Biraz daha yukarı çık
Bana dayan
Karmaşa topu
Biz dünyayız.
Her zaman istediğini yapamazsın
Etrafımı telle çevirme
Dün

....

- Kültürünüzün olumlu yönlerini sergileyen şarkıları listeleyin.
- Kültürünüzün olumsuz yönlerini sergileyen şarkıları listeleyin.
- Personelinizi dört ya da beş küçük gruba ayırın ve onlardan okul kültürünü anlatan iki ya da üç şarkı yazmalarını isteyin. Bu şarkılar önceki listede olanlardan da olabilir, bildikleri herhangi bir şarkı da olabilir. Gruba neden bu şarkıları seçtiklerini sorun. Bu şarkılar hangi mesajları içermektedir?
- Son olarak seçilen şarkılarda ortaya çıkan kültürün pozitif ve negatif yönleri nelerdir? Bu yönlerin hangilerinin güçlendirilmesi ve hangilerinin değiştirilmesi gerektiğine karar verin.
- Eğer personeliniz genellikle negatif şarkıları seçtiyse ve okulu canlandırmak istiyorlarsa üç yıl içinde istenilen kültürü anlatan hangi şarkıyı seçeceklerini sorun.

9. DEĞERLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ İÇİN ÖĞRENCİLERLE BİRLİKTE ŞARKILARI KULLANMAK

Bazı okullar, okul yılının her ayına denk gelecek şekilde sekiz ya da dokuz şarkı seçmektedir. Böylece temel değerlerin sunulacağını düşünmektedirler. Öğrencilere şarkıların sözlerinin yazdırılması ve anlamlarının üzerine düşünmelerinin sağlanması, okulda karakter eğitiminin güçlendirilmesinde kullanılabilir. Sonrasında öğrencilerden verilmek istenen mesajı güçlendirecek dörtlükler eklemelerini isteyin.

10. OKULUNUZ İÇİN BİR REKLAM YAZIN

- Bu faaliyete hazırlanırken sözleşmeli okullar ve bağımsız okullar için verilen reklam örneklerini çıkarmalısınız. Bu tarz reklamları New York Times ve başlıca gazetelerde bulabilirsiniz. Bir internet taramasıyla velilerin ve yeni öğrencilerin ilgisini çeken uzun açıklamalar elde edebilirsiniz. Bu tarz örnekleri paylaşmak reklamların nasıl yazılacağı konusunda gruba yardımcı olacaktır. Personelinizi rastgele dört ya da beş gruba ayırın ve her bir gruptan okul için reklam yazmalarını isteyin. Yerel bir gazetede ya da hafta sonu ekinde yazdıklarını hayal etmelerini söyleyin. İstedikleri kadar kelime kullanabilirler, önemli olan okulun ruhu, amaçlarını ve başarılarını yakalamalarıdır. Öğrenciler, öğretmenler ve velilerin ilgisini çekecek resimler, semboller, fotoğraflar, alıntılar ya da bunların kombinasyonlarını kullanmalılar.
- Gruplar tarafından hazırlanan reklamları şema kâğıdına koyun ve bunu duvarlara asın. Her bir grup hazırladığı reklamı anlatacak bir kişi seçmeli ya da bir reklam filmi çekmelidir. Reklamları dinlerken tekrar eden ana temaları ve hangi değerlerin güçlendirilmesi gerektiğini not edin.

11. OKUL REKLAMLARININ MEDYADA YER ALMASI

Bir sonraki aşamanız reklamlarda gözlemlediğiniz temaları kullanarak maksimum 60 saniye uzunluğunda dijital bir reklam üretmektir. Okulu en iyi şekilde temsil ettiğini düşündüğünüz semboller ve öğrenciler, veliler, gönüllüler ve okul topluluğundaki diğer kişiler gibi yerel aktörleri kullanın. Bu reklamı yerel televizyonda gösterin ya da okulun web sitesinde ya da okulun elektronik gazetesinde ya da yerel internet dergisinde yayınlayın.

12. SEMBOLİK BİR TEMSİL TASARLAMAK- BİR ARMALI KALKAN

Ortaçağlarda kral ve kraliçeler, değerlerini, başarılarını, onur ve güçlerini gösteren sembollerini içeren armalı kalkan tasarlaması için sanatçıları davet ederdi.

- Okulunuzun temel değerlerini ve amaçlarını anlatan bir armalı kalkan tasarlayın. Başlamadan önce kalkanı parçalara ayırın. Örneğin kalkanı dört çeyreğe bölebilirsiniz ve her bir çeyrek okulunuzun kültürü ve değerlerinin bir yönünü yansıtabilir. Her bir çeyreğe ne koyacağınız kalmış. Size bazı fikirler sunalım: üç ya da dört temel değer; temel programlar ya da okulun öğretimsel temaları (örneğin, resim, matematik, fen, kamu hizmetleri ya da eğlence teknolojilerinde gösterilen performans); okul misyonunu merkeze alan öğretimsel yaklaşımlar; maskotlar, sloganlar ya da logolar; mezunların nasıl görüldüğü ya da son beş yıldaki temel başarılar.
- Personelinize bireysel ya da grup olarak kendi armalarını tasarlamalarını söyleyin. Bu kişilerin yaptığı armaların anlamını tartışınız. Sunulan farklı değer ve becerileri tartışınız.

13. ÖĞRENCİLERİN ARMALI KALKAN YAPMASI

- Öğrencilerinize okullarını ya da sınıflarını yansıtacak armalı kalkanlar yapmalarını söyleyin. Öğrencilerin okulun ya da sınıfın temel değer ve misyonunu nasıl gördüğünü anlamaya çalışın ve gözlemlerinizi yazın.
- Armalardan birini (ya da birkaçının kombinasyonunu) seçin ve okulda belirgin bir yere asın ya da okulun web sitesine ya da okulun misyonunun sergilenebileceği herhangi bir yere koyun.

14. METAFORİK DÜŞÜNMENİN TEŞVİK EDİLMESİ

Bu yöntem, derinlemesine yorumlama ve algılamayı açığa çıkartmayı sağlayan yaratıcı yaklaşımların teşvik edilmesinde faydalıdır. Metaforik düşünme okul kültürünün okunmasında bir yoldur. Burada ülke çapında okul liderleriyle yapılan bir yaklaşım sunulmuştur:

- Okulunuzdaki personeli, öğrencileri ve velileri toplayın ve her birinden okullarını anlatan bir metafor yazmalarını isteyin. Herkese not kağıdı dağıtın ve metaforlarını aşağıdaki gibi yazmalarını isteyin.

Eğer okul bir hayvan olsaydı, olurdu; çünkü.....

Seçimin nedeninin önemini vurgulayın. Bazı kişiler aynı hayvanları yazabilir ancak sebepleri farklı olabilir. Örneğin, bir üye okulu ahtapota benzetebilir, çünkü kolları her yöne ulaşan ve omurgası olmayan bir hayvandır. Başka bir üye ise ahtapotu besine ulaşan ve merkezde toplayan güçlü kolları olduğu için kullanmıştır.

Tüm metaforları toplayın ve duvara asın. (bazı üyeler arasında anlaşmazlıklar doğabilir, bunları bilgisayara yazın ve çıktılarını alın. Böylece herkes bu metaforları anonim olarak hatırlasın.) personeli küçük gruplara ayırın ve metaforları, bunların altında yatan anlamları, temaları, örüntüleri tartışmalarını sağlayın. Örneğin bir okulda metaforların çoğunun dişi yırtıcı hayvanlar (dişi aslan, ayı, çita) olduğu ortaya çıkmıştır. Buradaki ana tema gençlerle ilgilenmek ve onları büyütme ancak yakınlık gösterecek diğer yetişkinlere de düşmanca yaklaşımdır. Tartışma personelin birbirlerine karşı daha destekleyici ve saygılı olmalarının nasıl sağlanacağı üzerinde gelişmelidir. Başka bir okulda ortaya çıkan bazı metaforlar (bukalemun, kelebek, kurbağa yavrusu) yaşam döngüsünde değişen hayvanlara işaret etmektedir. Personel okulundaki değişimle başa çıkma yeteneğiyle gurur duymaktadır.

- Grupların şema kağıdına temalarını yazmalarını isteyin. (Pozitif temaları sola, negatif temaları sağa). Tüm personel okulla ilgili bu temaları tartışmalı ve hangilerini koruyacaklarını ve hangilerinden kurtulacaklarını tartışmalıdır. Korunması gereken ve kurtulması gereken temaları listeleyin.

15. METAFORLARIN BAŞKA KULLANIMLARI

Bu alıştırmayı belli durumlarda grubun düşünce ve tutumlarını ortaya çıkartmak için kullanılabilir. Yıl sonunda, her bireyden geçen dokuz ayı anlatan metafor üretmelerini isteyebilirsiniz. Eğer yılı bir hayvana benzetmeleri istenirse hangisi ve neden seçtiklerini sorun. Bu alıştırmayı okulun genel kültürünün, okul yaşamındaki herhangi bir olayın, geçmiş yılın, yeni programın algılanışını ortaya çıkartmak için kullanabilirsiniz. Aşağıya personelin duygu ve düşüncelerinin açığa çıkarılmasında bu tekniği kullanabileceğiniz zamanları listeleyin.

16. OKUL KÜLTÜRÜNÜN RESMİNİ ÇİZMEK

- Okul kültürünü anlatan resim çizdirmek, kültürün okunmasında size yardımcı olabilecek bir tekniktir. Her bireyden resimleri, kelimeleri, sembolleri, renkleri kullanarak okulun kültürünü yansıtacak resim çizmesini isteyin. Yaratıcılığı teşvik edin ve resim yeteneği sınırlı olan kişilere de saygı duyun.
- Resimlerin nasıl olması gerektiği hakkında önerilerde bulunmayın. Bu etkinlik bölge, okul, birim, personel gibi çok çeşitli gruplarla yapılabilir. Bu diyagramlar ya da çizimler, hiçbir bağlantı hattı olmayan basit bir örgütsel şemadan arı kovanları ve karınca yuvalarına; meyve taşıyan birkaç dalı olan elma ağacından derin kökleri olan ve ana ağaçtan düşen meşe palamutlarından yeni yetişen meşe ağacına oldukça çeşitli çıkabilir. Olasılıklar fazladır, yaratıcı olalım.
Personelinizi küçük gruplara ayırın ve resimlerini ve anlamlarını paylaşmalarını sağlayın. İşbirliği, destek ve bakım ilişkileri ya da negatif ya da düşmanca bileşenler gibi örtük temaları inceleyin. Resimleri temel alarak bir bütün olarak okul görüşünü tartışınız.

17. OKULUN KADIN VE ERKEK KAHRAMANLARINI TANIMLAMAK

- Her okul, çalışanlarıyla ilgili örnekler, semboller içerir. Bunlar okulun kahramanlarıdır. Kültürel ağdaki bu üyeler, kültür için rol model sunarlar. Bu kahramanların hikâyelerinde eğitimci olmayla ilgili hangi değer ve inançlar saklıdır?
- Okulunuzun kültüründe var olan kahramanların temel değerleri ve amaçlı eylemlerini tanımlayın. Bu kahramanların ne başardıklarını ve hikâyelerinde ne anlattıklarını keşfedin.
- Önemli sorular: Okulunuzun kahramanları kimlerdir? Hikâyeleri nedir?
- Bu kahramanların başarılarını listelemek ve bu başarıların ne anlama geldiği hakkında beyin fırtınası yapabilirsiniz.
- Hangi değerler, kahramanların eylemleriyle iletilmektedir? (Örneğin, adanma, azim, öğrenciye olan inanç, öğrenmeye ve öğrencinin kişisel gelişimine odaklanma, yenilik, enerji, bağlılık ve diğer değerler)
- Bu kahramanlar okulun amaç ve misyonunu sergileyen ya da sembolize eden eylemleri nasıl gerçekleştirmektedir?
- Kahramanların örnek çalışmalarını tanıma ve kutlama yollarını listeleyebilirsiniz. Başarıların tanınması için kullanılan basit ve karmaşık yaklaşımları düşünün.

Son düşünceler: Okul kültürünün derinlemesine incelenmesine yardım eden değerler, inançlar ve misyon ifadelerini değerlendirin. Personelinize hangi değer ve amaçların korunması gerektiğini ve hangilerinin çıkartılması gerektiğini sorun.

RİTÜEL VE SEREMONİ

Ritüeller, adet haline gelmiş geleneksel toplantılardır. Bunlar derin anlam içeren süreçler ya da günlük rutinlerdir. Teknik bir eylemden daha fazlasıdır. Yaygın olmayan olayların yaygın deneyimlere dönüştürülmesine yardım ederler. Her okulda sabah alınan yoklamadan öğlen okuldan dağılmaya kadar yüzlerce alışkanlık vardır. Bu rutin olaylar okulun misyon ve değerleriyle birleştirilebilirse okula ruh kazandırılır ve kültürel bağlantılar güçlendirilir. Örneğin;

- Bazı okullar öğrencilerine içinde malzemeler, kitaplar ve okulla ilgili bir dvd olan hoş geldin seti vermektedir. Bazıları ise her bir öğrenciye bir arkadaş ya da mentor sağlarlar.
-

Gelenekler, yıl içinde ve yıl dışında meydana gelen belli bir hikaye ve anlam içeren önemli olaylardır. Seremonilerin tersine büyük toplumsal olaylara gerek yoktur. Gelenekler, okul geçmişinin bir parçasıdır ve insanları kültürel bir çatı altında toplar. Okullarda birçok gelenek vardır. Örneğin;

- Yazı bir mangal partisi/Piknik/Hıdrellez ya da oyunla karşılama
- Öğrenciler için okul geceleri ya da kamp gezileri düzenlemek

Seremoniler, manevi artış sağlayan ayrıntılı ve kültürel olarak onaylanmış olaylardır. Birçok okul, öğretim yılı içindeki değişimlere işaret eden formel seremonilere sahiptir. Bu periyodik toplumsal olaylar insanları birbirine bağlar ve yazılı olmayan kültürel değerlerin paylaşılmasını sağlar.

Seremoniler derin değer ve amaçları birleştiren zamanlardır. Seremoniler sayesinde bir okul başarılarını kutlar, değerlerini iletir, personel, veli ve öğrencilerin katkılarının farkında olunmasını sağlar. Okulu bir arada tutan sembolik bir tutkal olan seremonik şekilde kutlanan toplumsal olaylar yılın her döneminde var olabilir.

- Yeni insanların tanışmasını sağlayan açılış günü seremonileri,
- Yeni öğrenme döneminin başlaması işaret eden ikinci dönem seremonileri
- Kariyerin sonlanmasını ve okula katkıyı işaret eden emeklilik seremonileri
-

Kutlamalar eğlence, onur ve başarı tebriklerinin olduğu pozitif festivaldeki ritüeller, semboller ve hikâyelerin kombinasyonu olan bir tür seremonidir (tören). Genelde seremonilerden daha az ciddi ve daha enerjisi yüksektir, kutlamalar müzik, eğlence ve espri içermektedir.

RİTÜELLER, GELENEKLER VE SEREMONİLERİ DEĞERLENDİRME VE GELİŞTİRME ETKİNLİKLERİ

1. OKUL RİTÜELLERİNİ DEĞERLENDİRME

Okullar çok çeşitli ritüellere sahiptir. Genel ritüelleri değerlendirerek okul kültürünü anlayabilir ve paylaşabilirsiniz. Kendinize okulunuzun ritüellerinin neler olduğunu ve bunların nasıl aktarıldığını sorun. Bu bölüm çeşitli ritüeller içermektedir. Bunların hangilerinin sizin okulunuzda olduğunu belirleyin ve anlamlarını düşünün.

2. KARŞILAMA RİTÜELLERİ

Her örgüt yeni katılan kişilere belli karşılama ritüelleri sunar. Bu ritüeller okulun bir değerini çeşitli gruplara nasıl aktarmaktadır? Veliler ve yeni üyeler için önemi nedir?

Önemli Sorular:

- Toplantılarda yeni öğretmenler nasıl karşılanmaktadır? Nasıl tanıtılmaktadırlar? Müdür, bu üyelerin detaylı bir özgeçmişini ve başarılarını anlatmakta mıdır? Yoksa basit ismini ve görevini mi söylemektedir?
- Yeni öğrenciler ve bunların velileri nasıl tanıtılmaktadır? Kendi dillerinde mi karşılanmaktadır? Okulla ilgili ne biliyorlar? Onlarla kim iletişime geçmekte ve alışmalarına yardım etmektedir? Bu kişilere önerilecek kitaplar, materyaller ve malzemeler var mı?
- Yılın başında değil de her hangi bir zamanında gelenlerin okula alışmaları için daha kısa süreleri vardır. Çünkü bu yeni personel, öğrenci ve veliler, sene başında gelenlerle benzer enerjide ve dikkatte olmaları beklenmektedir.
- Yıl ortasında gelenler için yapılan karşılama ritüelleri nelerdir?

3. GEÇİŞ RİTÜELLERİ

Geçiş ritüelleri, üyelere bir rolden, programdan ya da yaklaşımdan başkalarına geçiş ya da sembolik olarak bir çağın sonlanması için yol sağlar. Değişim her zaman kaygı ve endişe içerir. Geçiş ritüelleri olmadan kaybetme duygusu artar ve problemler yaratır.

Önemli Sorular:

- Sene içinde ana geçiş süreçlerinde okulunuzda var olan önemli ritüeller var mı? Varsa bu ritüeller nelerdir? Bu ritüeller değişimin olması için personele yardımcı olmaktadır mı?

Okul başladığında.....

.....

Şubat tatilinden sonra.....

.....

Temel kamu sınavlarından önce.....

.....

Yıl sonunda.....

.....

Eğer bu tarz ritüelleriniz yoksa, ne tür ritüeller olmasını isterdiniz.....

.....

- Kariyer geçişleri de önemlidir. Personeliniz görevlendirildiğinde, okulda beşinci ya da onuncu yılını çalıştığında ya da emekli olduğunda ne tür ritüeller yapıyorsunuz?

Bazı okullar hikâyeler, eski fotoğraflar, öğretim artifaktları, sembolik hediyeler (bazı okullar öğrenciler tarafından tasarlanmış broşlar, bazıları okulun mührünü, bazıları okulun misyonunu taşıyan kağıt tutucular hazırlamaktadır) içeren emeklilik seremonileri yapmaktadır.

4. SINAVA HAZIRLIK RİTÜELLERİ

Birçok okul artan sayıda sınav ve hesap verebilirlikle karşı karşıya kalmaktadır. Okullar atletik yarışmalardan ve test dönemlerinden önce genellikle güç toplantıları düzenlemektedir. Okul ritüelleri motivasyon sağlar ve gerilimi azaltır.

Önemli sorular:

- Sınav döneminden önce okulda ne tür ritüeller yapılmaktadır? Örneğin, güç toplantıları yapmak, ücretsiz kahvaltılar düzenlemek, yeni kalemler dağıtmak. Bu konuda okul gazetesinde özel baskı yapılıyor mu? Çabayı destekleyecek broşlar var mı?
- Okulunuz sınav sonuçları sonunda ortaya çıkan başarı fark ediliyor mu? Ediliyorsa bu nasıl yapılıyor? Edilmiyorsa nasıl yapılabilir?

5. KABUL TÖRENİ RİTÜELLERİ

Tüm kültürler, yeni üyeleri için ritüeller yapar. Herhangi biri bunu fark edebilir ya da etmeye bilir ancak yeni kişiler kelimeler ve davranışlarla okula kabul edilir. Bu insanlar okulun değerlerini nasıl anlar ya da örgüte bağlılıkları nasıl sağlar?

Önemli sorular:

- Yeni üyeler okula formal bir mentörlükle mi yoksa informal bir girişle mi kabul edilmektedir? Bunu yapmanın yolları nelerdir?
- Okulunuzun değerlerini, normlarını, vizyon ve hayallerini nasıl aktarıyorsunuz? Yeni üyeleriniz misyonunuzu biliyor mu, başarı hikâyelerinden haberdar mı, okulun geçmişini öğrenmiş mi?
- Yıllık ritüelleriniz ve seremonileriniz tarif edildi mi ya da tartışıldı mı ya da kendiliğinden mi ortaya çıkıyor? Bu önemli olaylar nasıl aktarılıyor? Yeni üyelerin bu seremonilerde rolleri var mı?
- Mevcut kültüre yeni üyeleri kaynaştıran formal kabul ayinleri ya da başlangıç ritüelleri var mı? Örneğin, bir okul multimedya girişlerini kullanırken diğeri her bir yeni üye tarafından tasarlanmış armaları kullanmaktadır. Sizde okulunuzda kullanılan bazı başlangıç ya da kabul ritüellerini yazınız.
- Yeni üyelerle tanışma ve kabulleri nasıl geliştirebilirsiniz?

6. KAPANIŞ VE SONLANDIRMA RİTÜELLERİ

Bir okulun kapanışı ya da programın sonlandırılışı ritüelleri sergilemede önemli zamanlardır. Bunlar zor anlardır ve sembolik ve sosyolojik olarak algılanmalıdır. Bu ritüeller olmadan gerekli psikolojik kapanma gerçekleşmeyebilir.

Kapanma ya da seremoni olan bir araya gelmeler olmazsa problemler gelişebilir. Herhangi bir okulda uzun süredir çalışan üye gitmiş ama vedalaşmamıştır. Bir gün, sırası boş kalmış, öğrencileriyle olan

fotoğraflarının olduğu duvar bomboş kalmış, kitaplığında kırık bir kupa hacrinde bir şey kalmamıştır. Personel, giden üye için yas tutmaktadır.

Misyon cümlesinin yok olduğu derinden hissedilebilir. Florida bölgesinde personel, iyi bir misyon cümlesi ve umutlarını ve rüyalarını yansıtan inançlar geliştirir. Misyon cümleleri, cüzdana sığabilecek şekilde küçük broşürlere yazılır. Böylece personelin misyonu her gün yanlarında taşımaları sağlanır. Buna değer verirler. Sonra, yeni bir yönetici, yeni bir yön çizmek ister ve eski misyon broşürlerini odasında toplar. Birçok üye, broşürünü saklar. Toplantı yapıldığında eski yıpranmış broşürlerini çıkarır ve değerlerini hatırlarlar. Eskiye bağlı kalmışlardır, çünkü hiçbir geçiş seremonisi ya da geçmişe saygı gösterisi yapılmamıştır.

Önemli sorular:

- Bir programın sonlandığı, bir üyenin gittiği, bir birimin kapandığı ya da bir kitabın kullanımdan kaldırıldığı son anı düşünün. Bu olay nasıl onaylandı? Bu olayın tarihsel bir işareti olarak bir kişi ya da program hatırlatıcı ya da kültürel öğeler var mı?
- Okulunuzda sonlandırmayla ilgili hangi ritüeller var? İnsanlar üyeler ya da programla ilgili hikâyeler anlatıyor mu? Şakalaşma, onaylama ya da üzüntü durumları yaşandı mı? Bu ritüeller neden iyi çalışmıştır?

Kapanışta şu yolları kullanabilirsiniz:

- ✓ Değişimde ortaya çıkan üzüntü ve kayıp duygusuna saygı duy.
- ✓ Eski materyaller, üniformalar ya da kültürel öğeleri (artifaktları) dikkatlice kaldırın, hatta arşivleyin.
- ✓ Biten programlar ve giden üyelerle ilgili hikayeleri paylaşın, kayıt altına alın.
- Okulunuzda uygun şekilde olmayan bir kapanış yaşandı mı? İyileştirici ya da gevşetici bir ritüele ihtiyaç duyulabilir. Geçmişteki bir olayın bitişini yada kişinin gidişini okul toplumunun bilmesi için ne tür ritüeller tasarlıyorsunuz?

7. GELENEKLERİNİZİN TANIMLANMASI VE YORUMLANMASI

Gelenekler, yıldan yıla meydana gelen, sürekliliği olan, değerleri güçlendiren, topluluğu oluşturan olaylar ya da eylemlerdir. Okul liderleri gelenekleri değerlendirir ve daha anlamlı hale gelmeleri için çabalar.

Önemli sorular:

- Okulunuzun gelenekleri nelerdir ve bunların okul, öğrenci ve toplum için anlamı nedir?
- Okulunuzun geleneklerini ileten mesajlarınız nelerdir? Bunlar okul kültürünü nasıl güçlendirir?

8. BAŞLICA GELENEK VE SEREMONİLERİN TANIMLANMASI

Aşağıda okullarda görülen bazı seremoniler yer almaktadır. Yıl içinde okulunuzdaki seremonileri düşünün. Okulunuzdaki bu gelenek ve seremonileri tanımlayın ve nasıl kutlandıklarını yazın.

- Personelinizi bir araya getiren ve topluluğu oluşturan okulun ilk gün seremonisi nedir? Bugündeki önemli ritüeller nedir? Topluluk hissini yaratan ve misyonu aktaran semboller, mesajlar, artifaktlar, hikâyeler nelerdir?
- Dönemsel seremoniler nelerdir? Bunlar okul kültürü ve misyon duygusunu nasıl ilişkilendirir?

Güz

Kış

İlkbahar

- Okulunuzda, okul gelişim seremonileri, okulun yıllık amaçlarının gösterilmesiyle ilgili kutlamalar, sınav sonuçlarıyla ilgili kutlamalar gibi yönetsel görevlerin onaylanması ve başarılmasına yardım eden yönetsel seremoniler var mı?
- Hangi yönetim seremonileri ve ritüelleri takviminizde yer alıyor?
- Okulunuzdaki sosyal, dini ya da etnik grupları birleştiren bütünleştirici seremoniler var mı? Bunlar ne zaman yapılıyor? Okulunuzda yer alan tüm farklı gruplar bu seremonilere katılıyor mu?

Güz

Kış

İlkbahar

- Okulunuzda gururla ve saygıyla karşılanan bireysel ya da grupsal başarıları öven tanınma seremonileri var mı? Bu seremoniler ne zaman oluyor?
- Seremonilerle tanınan başarılar nelerdir? Bu başarılar okulun temel değer ve amaçlarıyla örtüşüyor mu? Ne ekleme ihtiyacı duyuyorsunuz?
- Mezunlarınızı bir araya getiren ve okulun geçmişi ve sürekliliği duygusunu geliştiren mezuniyet töreni seremonileriniz var mı? Mezuniyet törenleri öğrencilerin geleceğe ilişkin umutları azaldığında oldukça önemlidir. Özellikle başarılı olan mezunlar, öğrenciler arasında güçlü bir umut duygusunun oluşmasını sağlayabilir.
- Okulunuzun mezunlarının başarıları nelerdir? Bu başarıları öğrenci ve velilerinin ulaşabileceği şekilde kayıt altına (örneğin bir DVD) alıyor musunuz?
- Bazı okullar, okula bir ekin tamamlanması, akademik başarıda önemli bir seviyeye ulaşma, yeni bir programa geçiş gibi benzersiz olayların başlama ve sonlandırılma sürecinde özel seremoniler yaparlar. Sizin okulunuzda da böyle seremoniler var mı?
- Okulunuzda önemli olaylar nasıl planlanmaktadır? Gönderilmek istenen mesaj nedir? Bu olaylar, gelecek için kayıt altına alınmakta mıdır?
- Tüm okullar bazı noktalarda kayıp yaşar. Okulda uzun süre bulunmayan üyelerin, öğrencilerin, personelin katkılarını ve onları unutmadığınızı belirten anma seremonileri var mı? Bazen anma seremonileri üye ve öğrencileri hatırlatan yıllık geleneklere dönüşür. Anma seremonileri temel değerler ve okulun amaç duygusunun güçlendirilmesinde nasıl kullanılır?

Kaynak

Deal, T. E. ve Peterson, K. D. (2009). *Shaping school culture: Pitfalls, paradoxes, and promises*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Peterson, K. D. ve Deal, T. E. (2009). *The shaping school culture fieldbook*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.